

DE SOCIALE ZEKERHEID
IN EEN OOGOPSLAG
KERNCIJFERS
2011

Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

.be

VOORWOORD

Beste lezer,

De FOD Sociale Zekerheid is verheugd om u een nieuwe editie van haar brochure gewijd aan de kerncijfers van de sociale uitgaven in België te presenteren. De door ons geselecteerde cijfergegevens laten u toe om in een oogopslag ons systeem van sociale bescherming en de grote sommen geld die ermee gepaard gaan te ontdekken.

In vergelijking met de vorige edities, hebben we een aantal conceptuele wijzigingen aangebracht. De inhoud van deze brochure is gelimiteerd tot de sociale uitgaven ten laste van de federale overheid of de begrotingen van de openbare instellingen van de sociale zekerheid. Deze uitgaven zijn opgedeeld volgens de volgende zes thema's:

1. Geneeskundige verzorging
2. Uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid
3. Werk
4. Ouderdom en overlijden
5. Familie
6. Sociale integratie en armoedebestrijding

Voor elk van deze domeinen is getracht om het aantal personen die hulp ontvangen van ons systeem van sociale bescherming aan te geven en het totaal aan uitgaven voor deze hulp.

De waakzame lezer zal opmerken dat de opsplitsing in thema's en de inhoud ervan, verschillen ten opzichte van publicaties van andere instellingen (Het Parlement, Het Instituut voor Nationale Rekeningen, Eurostat, het Planbureau,...). Om deze reden hebben we geen totaal van de uitgaven van de verschillende thema's gemaakt.

Daarenboven wordt het vraagstuk over de financiering van de sociale zekerheid niet aangeraakt in deze brochure. De lezer die zich hiervoor interesseert, kan hierover meer gedetailleerde informatie vinden in het Vade Mecum van de sociale bescherming in België dat beschikbaar is op de website van de FOD¹.

Mocht u meer informatie wensen, een vraag stellen of een suggestie doen, dan kan u ons altijd contacteren per brief per e-mail via dg-soc@minsoc.fed.be.

Wij wensen onze partner-instellingen te bedanken voor het aanleveren van de in deze brochure gepubliceerde gegevens.

Jan Bertels

Directeur-generaal
DG Sociaal beleid
FOD Sociale Zekerheid

¹ www.socialsecurity.fgov.be

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

INHOUDSOPGAVE

THEMA 1. GEZONDHEIDSZORGEN

6

1.1	Overzicht van de geneeskundige verzorging	6
1.2	Zorgverleners en zorginstellingen	9
1.3	Medicatie in België	11

THEMA 2. UITKERINGEN VOOR ARBEIDSONGESCHIKTHEIDEN HANDICAP

2.1	Uitkeringen voor ziekte en invaliditeit	14
2.2	Arbeidsongevallen	16
2.3	Beroepsziekten	18
2.4	Personen met een handicap	20

THEMA 3. WERK	22
3.1 Actieve bevolking	22
3.2 Werkloosheid en faillissementsverzekering	25
3.3 Transfers van sociale zekerheidsontvangsten ten voordele van de werkgelegenheid	28
3.4 Activering	32
3.5 Tijdskrediet en loopbaanonderbreking	35
3.6 Brugpensioen	37
THEMA 4. OUDERDOM EN OVERLIJDEN	40
4.1 Ouderdom	40
4.2 Overlijden	45
THEMA 5. FAMILIE	49
5.1 Gezinsbijslagen	49
5.2 Familiale verloven	52
5.3 Kinderopvang	55
THEMA 6. MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN SOCIALE HULP	56
ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE	58
WOORDENLIJST	62

1. GENEESKUNDIGE VERZORGING

1.1. OVERZICHT VAN DE GENEESKUNDIGE VERZORGING

De verzekering laat elke inwoner toe om toegang te hebben tot geneeskundige verzorging door een terugbetaling te voorzien in de kosten van een dokters- of tandartsenbezoek, verzorging door verplegers of verpleegsters, kinesitherapie, ziekenhuisopnames, opname in een rusthuis,... In principe betaalt de verzekering een deel van de ziektekosten terug via de verzekeringsinstellingen (mutualiteiten). In de derdebetalersregeling echter, betaalt de verzekeringsinstelling de terug te betalen som rechtstreeks aan de zorgverlener, omdat in het geval van een dure ingreep, de patiënt een minder hoog bedrag zou moeten betalen. Deze regeling was oorspronkelijk bedoeld voor de minder hoge inkomens, maar is ondertussen geleidelijk aan uitgebreid.

Om verzekerd te zijn voor de geneeskundige verzorging is men verplicht om zich aan te sluiten bij een mutualiteit of de HZIV (Hulpkas voor Ziekte- en invaliditeitsverzekering). Het RIZIV coördineert de verzekering voor de geneeskundige verzorging samen met de partners in de sector: de zorgverleners, de verzekeringsinstellingen, de vakbonden, werkgeversorganisaties,...

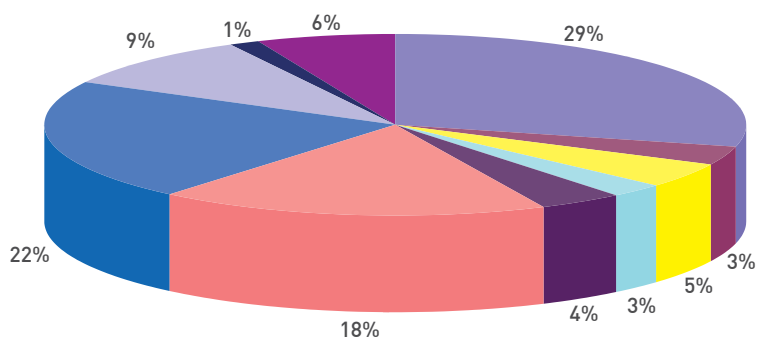
De uitgaven voor de geneeskundige verzorging zijn gelimiteerd door de groeinorm. Deze bepaalt wat de maximale groei van de uitgaven bovenop de inflatie mag zijn. Tot in 2011 bedroeg de groeinorm 4,5%. De regering besliste in 2012 om het door de groeinorm bepaalde uitgavenplafond te verlagen met ongeveer 2 miljard euro en de groeinorm te verlagen tot 2% in 2013 en 3% in 2014.

UITGAVEN IN HET KADER VAN GENEESKUNDIGE VERZORGING (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Artsen en klinische biologie	6.135.935.000	6.637.649.000	6.665.919.000	6.956.580.000
Tandartsen	671.825.000	733.995.000	756.408.000	775.564.000
Verpleegkundigen	1.202.203.000	1.283.528.000	1.063.302.000	1.122.136.000
Kinesitherapeuten	503.183.000	549.049.000	580.007.000	606.694.000
Paramedische zorgverstrekkers	723.249.000	781.548.000	834.888.000	889.167.000
Farmaceutische verstrekkingen	3.955.511.000	4.120.388.000	4.249.222.000	4.395.249.000
Ziekenhuisopname	4.460.061.000	4.709.407.000	4.833.779.000	5.204.533.000
Andere verblijven of opnames	1.815.166.000	1.970.072.000	2.069.503.000	2.243.070.000
Maximumfactuur	277.153.000	304.212.000	326.335.000	329.653.000
Overige verstrekkingen	932.904.000	1.032.100.000	1.447.056.000	1.555.231.000
Totaal	20.677.190.000	22.121.948.000	22.826.419.000	24.077.877.000

Bron: RIZIV

VERDELING VAN DE UITGAVEN VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING (2011)

HET AANTAL TERUGBETAALDE HANDELINGEN OF DAGEN

	2008	2009	2010	2011
Het aantal terugbetaalde handelingen uitgevoerd door:				
Geneesheren	551.108.237	571.472.485	571.764.205	566.021.427
Tandartsen	24.199.561	26.984.391	27.843.504	28.520.730
Verpleegkundigen	105.895.311	123.621.053	129.898.788	136.581.369
Kinesitherapeuten	37.150.549	37.481.335	37.764.627	38.435.592
Paramedici (opticiens, orthopedisten,...)	11.676.960	12.318.951	12.829.885	13.132.045
Terugbetaalde verstrekkingen:				
Medicatie	148.667.973	153.772.130	218.043.872	254.593.441
Revalidatie	27.947.691	29.555.022	31.482.772	33.832.658
Logopedie	3.643.673	3.737.519	3.880.703	4.028.658
Nierdialyse	955.596	991.168	1.014.518	1.051.162
Verblijven in (aantal terugbetaalde dagen):				
Ziekenhuizen	21.687.947	21.734.915	21.407.732	21.455.075
Rust- en verzorgingstehuizen, rusthuizen en dagverzorgings- centra	44.573.269	45.061.340	46.143.746	46.312.347
Psychiatrische ziekenhuizen en verzorgingstehuizen en initiatieven voor beschut wonen	2.748.489	2.926.354	3.715.973	3.838.706
Overige verstrekkingen (palliatieve zorgen, chronische patiënten...)	10.560.492	13.986.799	16.465.216	18.036.115

Bron: RIZIV

1.2. ZORGVERLENERS EN ZORGINSTELLINGEN

Wanneer we een medisch probleem hebben, kunnen we terecht bij zorgverstrekkers of verzorgingsinstellingen om ons te laten onderzoeken en behandelen. De huisarts is het eerste aanspreekpunt. Veel patiënten hebben een globaal medisch dossier bij hun huisarts. Elke verzorgende arts kan dit globaal medisch dossier raadplegen om zo een betere diagnose te kunnen stellen op basis van je medische voorgeschiedenis. De huisarts kan ons indien nodig doorverwijzen naar een arts-specialist of naar een ziekenhuis. De patiënt die is opgenomen in het ziekenhuis of rusthuis dient een deel van de factuur te betalen. De sociale zekerheid betaalt een deel van de factuur terug.

EVOLUTIE VAN HET AANTAL ZORGVERLENERS MET EEN PRAKTIJK

	2007	2008	2009	2010
Artsen	30.868	31.281	31.561	31.794
Huisartsen	12.336	12.273	12.272	12.217
Kinderartsen	1.236	1.269	1.301	1.331
Gynaecologen	1.265	1.317	1.331	1.346
Psychiaters	1.855	1.891	1.914	1.932
Heelkundigen	5.510	5.717	5.806	5.916
Medische specialisten	8.193	8.372	8.500	8.627
Niet-gespecialiseerde artsen	473	442	437	425
Niet-medische beroepen	59.397	57.937	59.217	60.901
Apothekers-biologen	363	388	383	389
Tandartsen	7.677	7.663	7.655	7.675
Verpleegkundigen en vroedvrouwen	23.159	23.978	24.814	25.849
Kinesitherapeuten	17.544	17.716	17.786	18.003
Paramedici (opticiëns, logopedisten, diëtisten...)	10.654	8.192	8.579	8.985

Bron: RIZIV, Dienst voor geneeskundige verzorging - Directie Research, Development and Quality

HET AANTAL ZORGINSTELLINGEN IN BELGIË

	2008		2009		2010		2011	
	Aantal instellingen	Aantal bedden of plaatsen	Aantal instellingen	Aantal bedden of plaatsen	Aantal instellingen	Aantal bedden of plaatsen	Aantal instellingen	Aantal bedden of plaatsen
Algemene ziekenhuizen	141	54.849	136	54.745	131	54.784	128	54.749
Revalidatiecentra:	903	-	910	-	920	-	932	-
In een ziekenhuis	693	-	702	-	726	-	737	-
Als onafhankelijke instelling	210	-	208	-	194	-	195	-
Rusthuizen	1.587	68.760	1.576	66.179	1.556	64.255	1.535	62.618
Rust- en Verzorgings- tehuizen (RVT) *	1.143	59.504	1.160	63.064	1.161	65.325	1.197	68.377
Centra voor kort verblijf	304	1.401	349	1.626	379	1.757	476	2.232
Centra voor dagverzorging	155	1.747	162	1.830	166	1.881	179	1.992
Centra voor palliatieve zorgen	28	-	28	-	28	-	28	-
Psychiatrische verzorgings- tehuizen	42	3.285	42	3.213	41	3.204	41	2.967
Psychiatrische ziekenhuizen	68	15.558	68	15.533	67	15.388	67	15.379
Centra voor beschut wonen	85	3.845	85	3.872	85	3.909	86	3.925

Bron: RIZIV en FOD Volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en leefmilieu

* Veel RVT's hebben tegelijkertijd ook een erkenning als rusthuis

1.3. MEDICATIE IN BELGIË

MEDICATIEGEBRUIK IN BELGIË (2011)

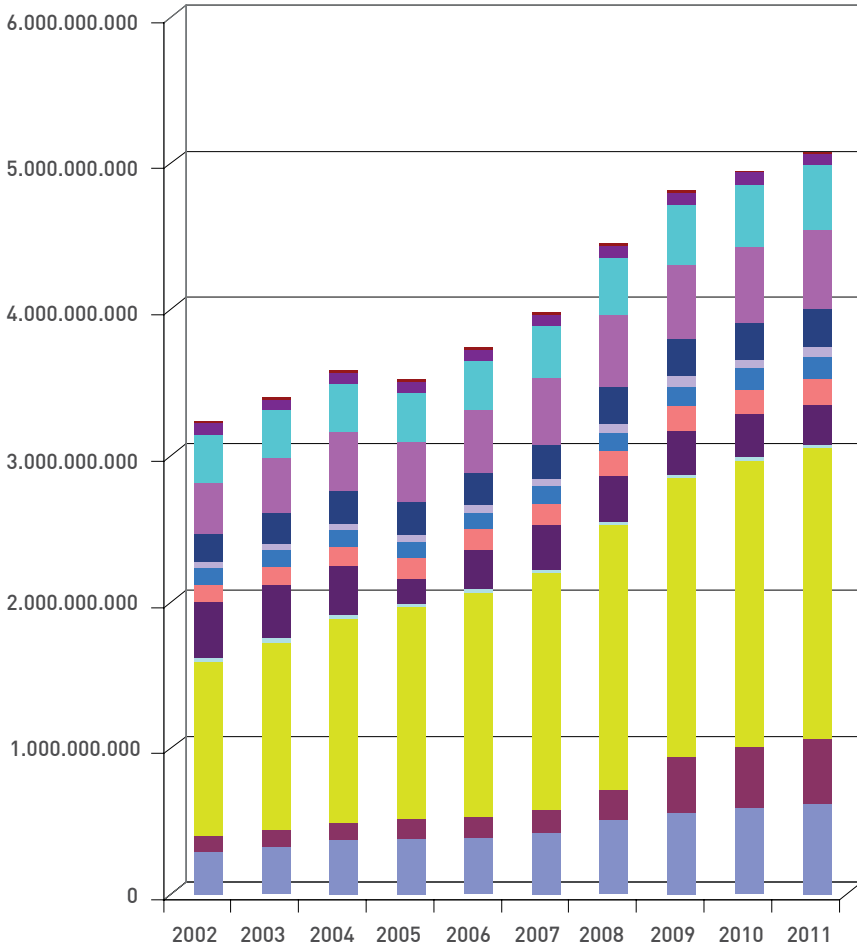
ATC	Medicatie voor:	Pillen of equivalent	Aantal verpakkingen	Aantal dosissen (DDD)	Netto uitgaven (in euro)
A	Spijverteringsstelsel	889.574.419	12.311.025	623.423.981	324.294.783
B	Bloed- en bloedvormende organen	478.882.344	5.630.486	442.254.364	354.029.168
C	Hart- en vaatziekten	1.763.633.814	26.188.872	1.987.350.246	662.894.454
D	Huidaandoeningen	81.976.554	2.383.611	26.094.833	31.645.163
G	Geslachtsorganen en contraceptiva	258.831.100	3.141.233	274.792.440	33.818.928
H	Hormonale aandoeningen	214.340.788	3.450.941	180.998.727	106.776.540
J	Antimicrobiële middelen	218.640.295	13.297.151	141.745.396	397.697.333
L	Kankermedicijnen en immu-niteitsverhogende middelen	62.926.079	1.409.516	69.902.631	935.985.538
M	Skelet en spierstelsel	332.738.235	7.932.096	253.057.302	129.052.058
N	Zenuwstelsel en anti-depressiva	960.500.302	17.511.555	548.869.450	547.512.124
P	Antiparasitaire middelen	6.031.682	167.833	2.069.058	1.336.265
R	Ademhalingsstelsel	1.062.965.904	12.251.099	436.488.363	244.233.418
S	Zintuiglijke organen (ogen enz.)	26.848.553	3.344.544	81.569.146	77.920.501
V	Diverse middelen (bv. zuurstof)	14.099.383	59.442	7.346.287	82.137.620
	Magistrale bereidingen	-	19.132.676	-	52.837.658

Bron: RIZIV, Dienst voor geneeskundige verzorging - Directie Research, Development and Quality

Het geneesmiddelenverbruik zit in ons land nog steeds in de lift. Dit gebruik meten we aan de hand van het aantal DDD (daily defined dose), ofwel het aantal dagelijkse dosissen. Dit is een internationale standaard die per stof een dagelijkse consumptiehoeveelheid meet. Zo kan je verschillende medicamenten met verschillende dosissen toch met elkaar vergelijken. Deze brochure geeft enkel de gegevens van de terugbetaalde medicamenten weer. De medicamenten zijn ingedeeld volgens de internationale ATC klassen. Deze klassen worden opgesteld door de WHO (Wereld GezondheidsOrganisatie) en worden aangegeven door een letter.

De hier gepresenteerde gegevens zijn voorlopige cijfers gebaseerd op de gerealiseerde verkopen in de apotheken en een statistische extrapolatie op basis van ongeveer 70% van het medicijngebruik in de ziekenhuizen.

EVOLUTIE VAN HET MEDICATIEGEBRUIK IN BELGIË : DDD

■ Diverse middelen (bvb. zuurstof)	■ Antimicrobiële middelen
■ Zintuiglijke organen (ogen enz)	■ Hormonale aandoeningen
■ Ademhalingsstelsel	■ Geslachtsorganen en contraceptiva
■ Antiparasitaire middelen	■ Huidaandoeningen
■ Zenuwstelsel en antidepressiva	■ Hart- en vaatziekten
■ Skelet en spierstelsel	■ Bloed- en bloedvormende organen
■ Kanker- en immuunverhogende middelen	■ Spijsverteringsstelsel

2. UITKERINGEN VOOR ARBEIDSONGESCHIKTHEID EN HANDICAP

2.1. UITKERINGEN VOOR ZIEKTE EN INVALIDITEIT

De werknemer of werkloze die, tijdelijk of permanent, arbeidsongeschikt is omwille van ziekte of een ongeval, heeft recht op een uitkering die gedeeltelijk het verlies aan inkomen dekt. Het bedrag van de uitkering wordt bepaald op basis van het inkomen van de persoon, de duurtijd van de arbeidsongeschiktheid en van de familiale situatie. Voor de zelfstandigen is de hoogte van de uitkering een forfaitair bedrag die afhankelijk is van de familiale situatie.

Tijdens het eerste jaar arbeidsongeschiktheid, komt de persoon in het stelsel van de primaire arbeidsongeschiktheid terecht. Vanaf het tweede jaar komt hij automatisch in de invaliditeit terecht. De persoon kan zich altijd opnieuw in de arbeidsmarkt integreren en kan onder bepaalde voorwaarden werken tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid en op die manier een inkomen uit werk en een ziekte-uitkering cumuleren.

Indien de persoon afhankelijk is van hulp van een derde persoon bij het uitvoeren van bepaalde handelingen in het dagelijks leven, kan hij bovenop zijn uitkering recht hebben op een forfaitaire vergoeding voor de hulp van een derde persoon.

HET AANTAL PERSONEN IN INVALIDITEIT EN DE UITGAVEN (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Aantal personen in invaliditeit	250.705	264.668	278.071	289.814
Werknemersstelsel	232.153	245.209	257.935	269.499
Zelfstandigenstelsel	18.552	19.459	20.136	20.315
Uitgaven	2.865.876.000	3.107.388.000	3.394.443.000	3.691.068.000
Werknemersstelsel	2.659.368.000	2.886.295.000	3.156.760.000	3.436.702.000
Zelfstandigenstelsel	206.508.000	221.093.000	237.683.000	254.366.000

Bron: RIZIV

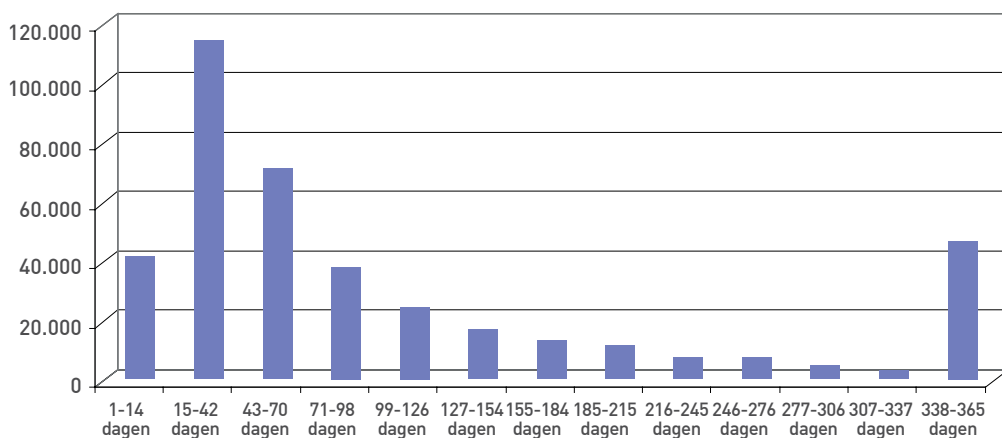
HET AANTAL BEËINDIGDE ZIEKTEGEVALLEN (PAO)* EN UITGAVEN (IN EURO)

	2007	2008	2009	2010
Aantal beëindigde ziektegevallen (PAO)	396.182	407.334	403.354	411.045
Werknemersstelsel	384.914	396.208	391.648	399.075
Zelfstandigenstelsel	11.268	11.126	11.706	11.970
Het aantal vergoede ziektedagen (PAO)	28.592.577	30.347.543	31.329.688	32.845.261
Werknemersstelsel	26.875.092	28.580.101	29.433.296	30.904.395
Zelfstandigenstelsel	1.717.485	1.767.442	1.896.392	1.940.866
Uitgaven	1.049.767.000	1.165.264.000	1.275.066.000	1.353.987.000
Werknemersstelsel	999.272.000	1.108.548.000	1.211.228.000	1.286.390.000
Zelfstandigenstelsel	50.495.000	56.716.000	63.838.000	67.597.000

Bron: RIZIV

* PAO = Primaire Arbeidsongeschiktheid

DUUR VAN DE PERIODE VAN BEËINDIGDE ZIEKTEGEVALLEN (2010)

2.2. ARBEIDSONGEVALLEN

In België is elke werkgever verplicht een verzekering tegen arbeidsongevallen af te sluiten bij een erkende privéverzekeraar. De verzekering dekt zowel de arbeidsongevallen op de werkplek als de ongevallen op weg van of naar het werk. De arbeidsongevallen met een invaliditeitsgraad onder de 20% worden uitbetaald door het FAO. De zwaardere arbeidsongevallen worden volledig beheerd door de private verzekeraars. In geval het slachtoffer overlijdt, genieten de rechthebbenden onder bepaalde omstandigheden van een tijdelijke rente of een levenslange rente (dit is behandeld in thema 4).

HET AANTAL RENTEN VOOR SLACHTOFFERS VAN EEN ARBEIDSONGEVAL

	2008	2009	2010	2011
Totaal aantal renten voor slachtoffers van een arbeidsongeval resulterend in blijvende letsels:	143.282	149.273	156.291	-
Waarvan het aantal personen met minder dan 20% arbeidsongeschiktheid	89.850	96.763	103.602	109.720
Waarvan het aantal personen meer dan 20% arbeidsongeschiktheid	53.432	52.510	52.689	-

Bron: FAO

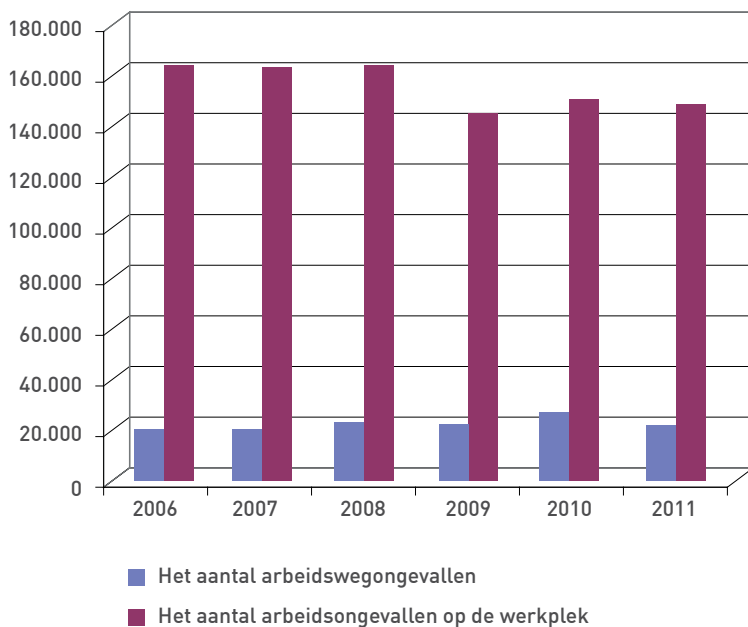

UITGAVEN VOOR SLACHTOFFERS VAN EEN ARBEIDSONGEVAL (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Renten voor slachtoffers met blijvende letsels	202.263.388	217.252.962	92.986.317	-
Waarvan voor personen met minder dan 20% arbeidsongeschiktheid	74.447.081	83.013.443	92.351.602	99.698.585
Waarvan voor personen met 20% of meer arbeidsongeschiktheid	109.294.108	112.090.295	117.876.014	-
Bijslagen en vergoedingen voor slachtoffers met blijvende letsels	75.117.000	73.868.000	70.647.000	69.850.000
Medische kosten en prothesen	6.369.566	6.173.623	6.244.013	5.842.888
Totale uitgaven	265.227.756	275.145.361	287.118.628	-

Bron: FAO

EVOLUTIE VAN HET AANTAL NIEUW AANGEGEVEN ARBEIDSONGEVALLEN

2.3. BEROEPSZIEKTEN

Werknemers zijn beschermd tegen beroepsziekten. Niet alle ziekten die men op het werk kan oplopen zijn noodzakelijkerwijs beroepsziekten. Enerzijds bestaat er een officiële lijst die een aantal beroepsziekten oplijst, anderzijds bestaat er de mogelijkheid om een ziekte te laten erkennen als beroepsziekte als deze niet op die lijst voorkomt. In dit geval wordt een medisch onderzoek uitgevoerd om te onderzoeken of de ziekte inderdaad te wijten is aan het uitgeoefend beroep van de werknemer. De slachtoffers van een beroepsziekte kunnen een uitkering ontvangen van het FBZ. De uitkering verschilt naargelang de arbeidsongeschiktheid als gevolg van de ziekte tijdelijk of permanent is. In geval het slachtoffer overlijdt, genieten de rechthebbenden onder bepaalde omstandigheden van een tijdelijke rente of een levenslange rente (dit is behandeld in thema 4).

Sinds 2007 is het mogelijk om een vergoeding te krijgen indien men een ziekte heeft opgelopen ten gevolge van een blootstelling aan asbest. Hiervoor is het Asbestfonds opgericht binnen het Fonds voor beroepsziekten.

Slachtoffers van ziekte of een beroepsrisico zoals een arbeidsongeval of beroepsziekte ontvangen een uitkering van de sociale zekerheid om het verlies van inkomen te compenseren.

UITKERINGEN VOOR SLACHTOFFERS VAN EEN BEROEPSZIEKTE

	2008	2009	2010	2011
Tijdelijke arbeidsongeschiktheid	445	430	454	809
Blijvende arbeidsongeschiktheid vanwege:				
Mijnwerkersstoflong	10.624	9.677	8.796	7.958
Asbest	1.798	1.756	1.700	1.667
Andere beroepsziekten	47.026	46.493	45.905	45.517
Totaal aantal mensen met een blijvende arbeidsongeschiktheid	59.448	57.926	56.401	55.142

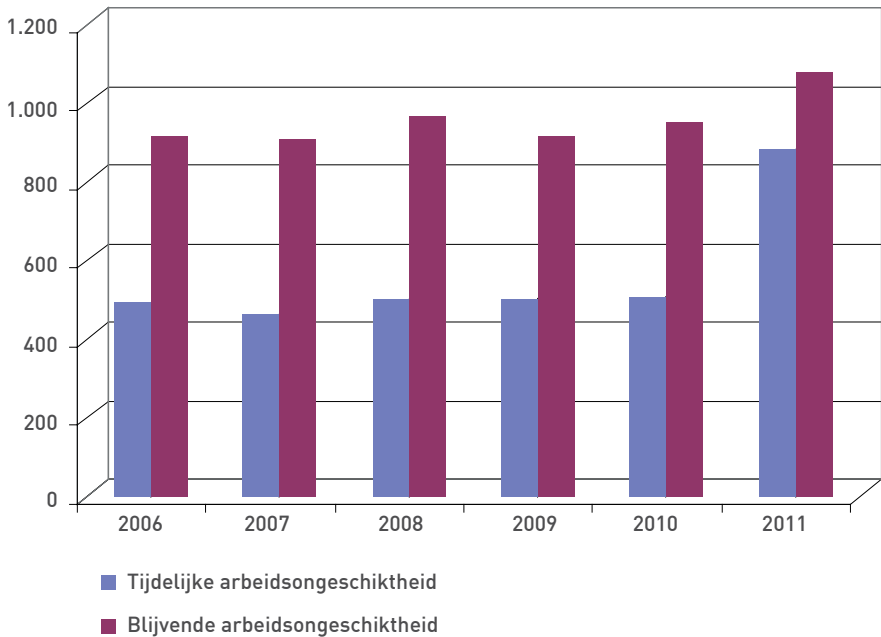
Bron: FBZ (privé sector en RSZPPO)

UITGAVEN VOOR UITKERINGEN VOOR SLACHTOFFERS VAN EEN BEROEPSZIEKTE (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Tijdelijke arbeidsongeschiktheid	4.766.515	4.937.501	5.629.586	9.146.020
Blijvende arbeidsongeschiktheid vanwege:				
Mijnwerkersstoflong	43.123.017	39.605.055	41.629.267	37.848.114
Asbest	12.785.250	12.985.189	13.536.941	13.767.043
Andere beroepsziekten	134.996.209	135.115.690	149.668.832	149.581.923
Totale uitgaven	195.670.991	192.643.435	210.464.626	210.343.100

Bron: FBZ (privé sector en RSZPPO)

EVOLUTIE VAN HET AANTAL DAT JAAR ERKENDE BEROEPSZIEKTEN

Bron: FBZ

2.4 PERSONEN MET EEN HANDICAP

De federale overheid voorziet in verschillende tegemoetkomingen voor personen met een handicap. Personen die omwille van hun handicap een verminderd verdienvermogen hebben, kunnen een recht openen op een inkomensvervangende tegemoetkoming. Er is in een integratietegemoetkoming voorzien voor de personen die een verminderde zelfredzaamheid hebben, zoals moeilijkheden bij het zich verplaatsen, persoonlijke verzorging enz. De handicap dient erkend te worden door een medisch onderzoek voor men recht heeft op een tegemoetkoming. Dit recht is onder andere afhankelijk van bepaalde inkomensvoorwaarden.

Personen waarvan de handicap erkend is voor 1 januari 1975 vallen nog onder de oude wetgeving en kunnen een gewone, bijzondere en een aanvullende tegemoetkoming ontvangen. Indien ze hulp of begeleiding, zoals van familie, nodig hebben, kunnen ze recht hebben op een tegemoetkoming voor hulp van derden.

HET AANTAL FINANCIËLE TEGEMOETKOMINGEN AAN RECHTHEBBENDE PERSONEN MET EEN HANDICAP OP 31/12

	2008	2009	2010	2011
Inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming	143.037	152.694	158.662	160.071
Gewone en bijzondere tegemoetkoming	2.172	1.892	1.676	1.476
Aanvullende tegemoetkoming	2.559	2.207	1.907	1.653
Tegemoetkoming voor hulp van een derde	1.828	1.498	1.221	1.008
Totaal	149.596	158.291	163.466	164.208

Bron: FOD Sociale zekerheid

DE UITGAVEN VOOR FINANCIËLE TEGEMOETKOMINGEN AAN RECHTHEBBENDE PERSONEN MET EEN HANDICAP (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratie-tegemoetkoming	1.013.536.000	1.082.310.000	1.136.571.000	1.179.212.000
Gewone en bijzondere tegemoetkoming	14.108.000	12.685.000	11.252.000	10.319.000
Aanvullende tegemoetkoming	10.892.000	9.925.000	8.669.000	7.708.000
Tegemoetkoming voor hulp van een derde	3.617.000	3.089.000	2.557.000	2.164.000
Achterstallige uitgaven	150.618.000	157.490.000	137.336.000	102.436.000
Totaal	1.192.771.000	1.265.499.000	1.296.385.000	1.301.839.000

Bron: FOD Sociale zekerheid

HET AANTAL BIJKOMENDE VOORDELEN VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP

	2008	2009	2010	2011
Het aantal uitgereikte parkeerkaarten	50.224	55.070	59.267	58.188
Het aantal parkeerkaarten in omloop	283.538	307.053	322.903	332.104
Het aantal uitgereikte nationale verminderingskaarten op het openbaar vervoer	1.266	997	712	560
Het aantal verminderingskaarten voor het openbaar vervoer in omloop	8.850	8.697	8.449	8.484

Bron: FOD Sociale zekerheid

3. WERK

3.1. ACTIEVE BEVOLKING

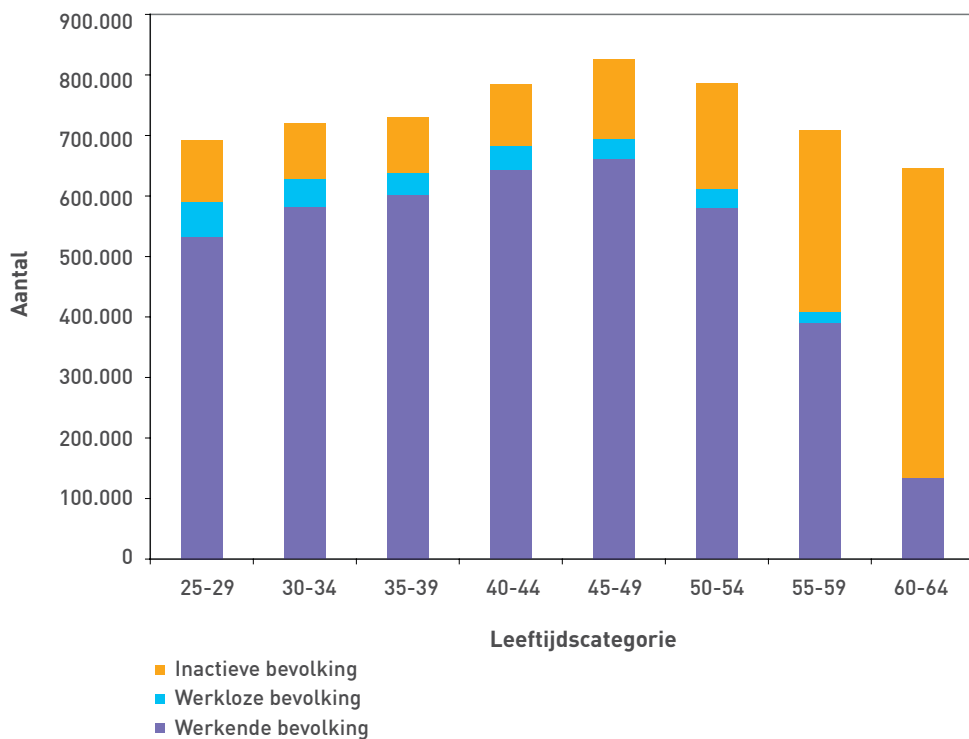
De actieve bevolking is het totaal aan personen dat beschikbaar is op de arbeidsmarkt. Zij kunnen een job hebben (werkende bevolking) of werkloos zijn (werkloze bevolking). De personen die niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt vallen buiten de actieve bevolking (inactieve bevolking: personen in invaliditeit, gepensioneerden, personen in brugpensioen,...). De activiteitsgraad van een leeftijdscategorie is het verband tussen de actieve bevolking (werkende en werkloze bevolking) en de totale bevolking in die leeftijdscategorie.

De werkgelegenheidsgraad van een leeftijdscategorie is het verband tussen de personen die een job hebben (werkende bevolking) en de totale bevolking in die leeftijdscategorie.

De werkgelegenheidsgraad is een belangrijke factor voor de financiering van de sociale zekerheid en de betaalbaarheid van de pensioenen in de toekomst.

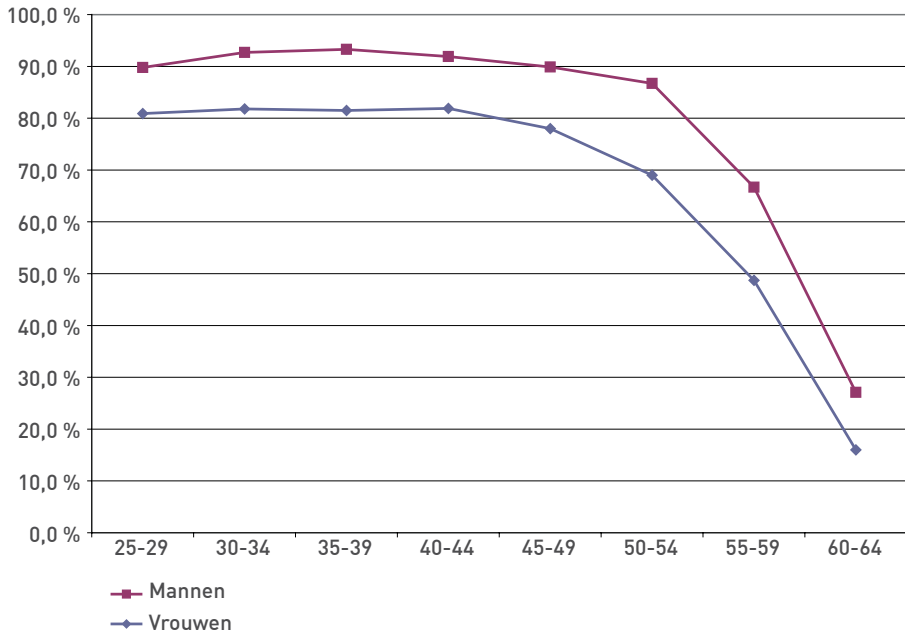

ACTIEVE BEVOLKING (WERKENDEN EN WERKLOZEN) EN INACTIEVE BEVOLKING IN 2011 PER LEEFTIJDSCATEGORIE

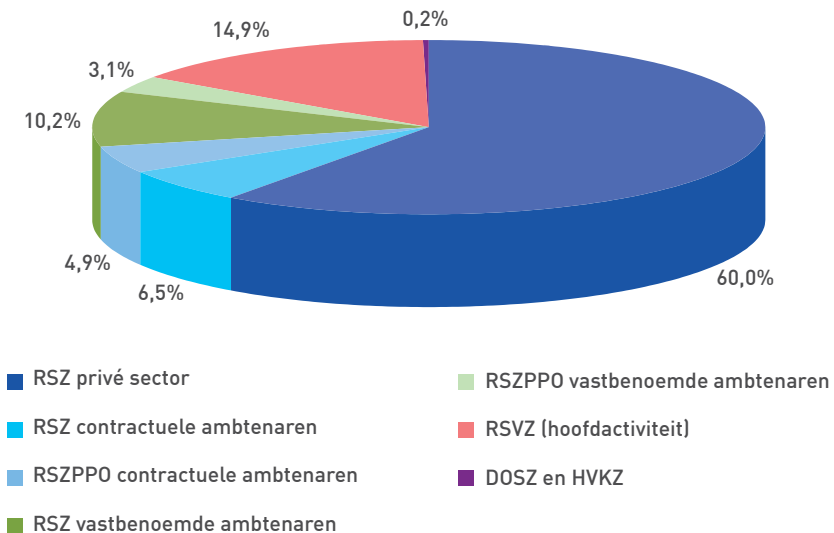
Bron: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. Statistiek gebaseerd op de statistiek van arbeidskrachten.

WERKGELEGENHEIDSGRAAD PER LEEFTIJDSCATEGORIE EN GESLACHT (IN 2011)

Bron: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. Statistiek gebaseerd op de statistiek van arbeidskrachten.

WERKENDEN DIE BIJDAGEN TOT DE VERSCHILLENDE STELSLS IN 2009

3.2. WERKLOOSHEID EN FAILLISSEMENTSVERZEKERING

Het niet kunnen vinden of behouden van betaald werk kan zware financiële gevolgen hebben. De sociale zekerheid biedt hiertoe aan de werkloze een compensatie aan voor het gebrek aan of verlies van werk. Ze voorziet in een werkloosheidsuitkering voor werknemers en in een faillissementsverzekering voor zelfstandigen. Men dient gewerkt te hebben voor men recht kan hebben op een werkloosheidsuitkering. Niettemin kunnen jongeren die hun studies hebben afgerond en die na een periode van verschillende maanden, de wachttijd genoemd, nog steeds geen werk hebben gevonden, van een wachtnutkering genieten. Dit systeem is in 2012 vervangen door een systeem van inschakelingsuitkeringen die een snellere inschakeling op de arbeidsmarkt beoogt.

Zeelieden hebben een specifieke regeling waarbij ze wachtgeld worden uitgekeerd tussen twee zeereizen in.

Zelfstandigen kunnen een beperkte tijd genieten van de faillissementsverzekering wanneer hun zaak failliet gaat. Deze verzekering voorziet het behoud van sociale zekerheidsrechten op het vlak van de gezinsbijslag, geneeskundige verzorging en een maandelijkse uitkering gedurende maximaal één jaar.

HET AANTAL WERKLOOSHEIDSUITKERINGEN EN FAILLISEMENTS-UITKERINGEN

	2008	2009	2010	2011
Vergoede werkloosheid				
Aantal vergoede werklozen	543.243	567.596	565.870	542.005
Werkzoekende werklozen	322.899	352.113	356.849	344.274
Niet-werkzoekende werklozen	111.941	105.541	99.054	92.068
Waarvan vrijgestelde oudere werklozen (vanwege leeftijd)	100.844	94.801	89.193	83.077
Werklozen na studies	108.403	109.943	109.967	105.663
Aantal vergoede dagen	187.536.480	194.754.225	194.824.791	186.909.683
Tijdelijke werkloosheid				
Aantal tijdelijk werklozen	134.737	210.864	173.286	140.847
Aantal vergoede dagen	10.132.569	18.905.837	15.389.969	11.245.277
Wachtgeld voor zeevarenden				
Aantal uitgekeerde wachtgelden	131	130	111	128
Aantal vergoede dagen	35.426	33.193	28.198	22.863
Faillissementsverzekering voor zelfstandigen				
Aantal gevallen	474	768	834	817
Aantal vergoede maanden	4.197	6.564	5.822	6.037
Werkloosheidsgraad				
	7,0 %	8,0 %	8,4 %	8,4 %
Werkgelegenheidsgraad				
	62,4 %	61,6 %	62,0 %	62,0 %

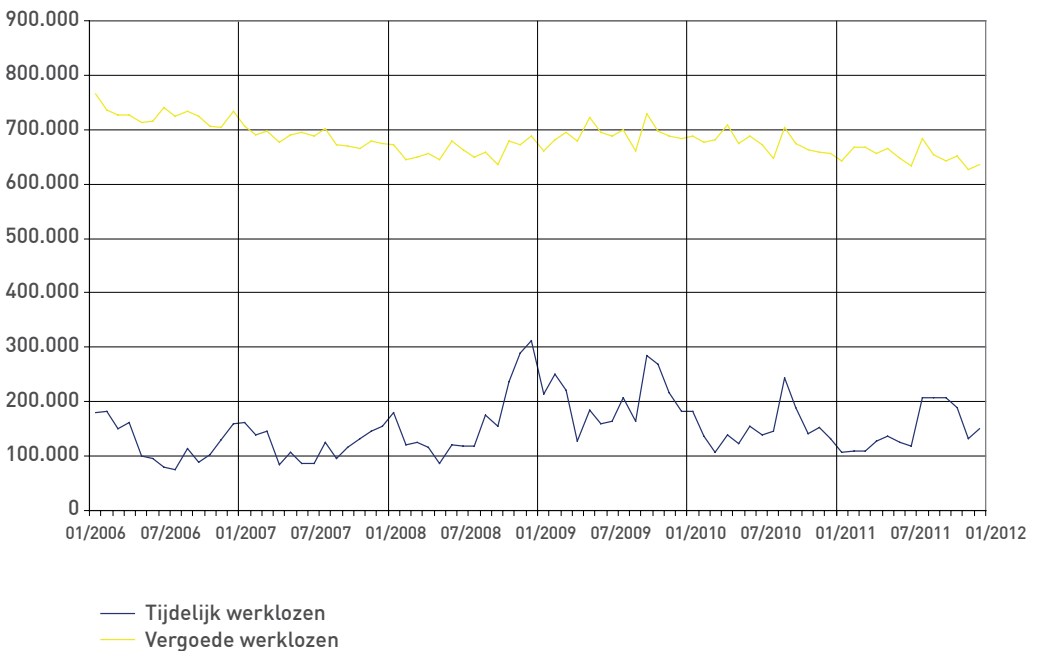
Bron: RVA, HVKZ, RSVZ en ADSEI

UITGAVEN IN HET KADER VAN DE WERKLOOSHEIDSVZERKERING EN FAILLISEMENTSVERZEKERING (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Vergoede werkloosheid	6.276.086.276	6.783.030.930	6.909.694.202	6.854.104.978
Tijdelijke werkloosheid	430.637.359	1.052.998.907	872.801.584	647.474.068
Wachttkeringen voor zeevarenden	1.727.000	1.667.000	1.435.000	1.427.000
Faillissementsverzekering voor zelfstandigen	3.790.950	6.186.636	5.637.920	3.504.073

Bron: RVA, HVKZ en RSVZ

EVOLUTIE VAN WERKLOOSHEID

3.3. TRANSFERS VAN SOCIALEZEKERHEIDSONTVANGSTEN TEN VOORDELE VAN DE WERKGELEGENHEID

De bijdrageverminderingen (vermindering van RSZ bijdragen) hebben als doel de competitiviteit van onze bedrijven te verbeteren en de tewerkstelling van werknemers te faciliteren door een verlaging van de arbeidskost. Men onderscheidt enerzijds de bijdrageverminderingen toegespitst op bepaalde doelgroepen van werknemers en anderzijds een structurele verlaging op basis van de hoogte van het loon.

Naast de bijdrageverminderingen kan een deel van de geïnde bijdragen gebruikt worden om bepaalde maatregelen met als doel tewerkstelling te creëren of te behouden in bepaalde sectoren te financieren. Zo heeft de sociale maribel als doel om werkgelegenheid te creëren in de non-profit sector om te beantwoorden aan de behoeften van deze sector en om de kwaliteit van haar dienstverlening te verhogen. Deze banen worden gefinancierd door een transfer van werkgeversbijdragen naar de sociale maribelfondsen.

De sociale zekerheid subsidieert eveneens de dienstencheques. Dit systeem is oorspronkelijk gecreëerd in de strijd tegen zwartwerk en laat particulieren toe om dienst te kunnen doen op een werknemer van een erkende dienstencheque onderneming om huishoudelijke taken te doen.

UITGAVEN VOOR BIJDRAGEVERMINDERINGEN (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Doelgroepen (langdurig werklozen, oudere werklozen, activering,...)	800.272.500	773.544.000	797.113.000	861.807.000
Bijdragevermindering voor wetenschappelijk onderzoek en loonmatiging bij de universiteiten	77.268.800	83.399.000	84.722.000	88.310.000
Gesubsidieerde contractuelen (non-profit)	248.330.800	266.866.000	285.800.000	296.715.000
Structurele bijdrageverminderingen	4.109.697.500	3.974.594.000	4.012.370.000	4.076.682.000
Specifieke bijdrageverminderingen (kunstenaars, onthaalouders,...)	35.102.200	31.551.000	33.639.000	32.948.000
Vermindering van werknemersbijdragen	666.558.400	712.615.000	695.687.000	742.467.000

Bron : RSZ

BIJZONDERE TOEWIJZINGEN VANUIT DE SOCIALE ZEKERHEID (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Bijzondere toewijzingen van de RSZ:				
Sociale maribelfondsen	454.822.000	473.608.900	569.880.132	626.949.517
Tewerkstellingsmaatregelen in de non-profit sector	43.963.000	4.098.800	8.909.286	30.218.499
Andere tewerkstellingsmaatregelen				
Startbanen	17.116.000	17.116.000	18.419.000	26.055.000
Start- en stagebonus	0	14.217.000	8.936.000	20.995.000
Tewerkstellingscellen	11.180.000	41.180.000	30.000.000	52.450.000
Ervaringsfonds	7.000.000	4.300.000	4.300.000	4.300.000
Sectorspecifieke toewijzingen				
Opleidingsfonds - dienstencheques	7.000.000	7.175.000	2.311.000	-
Participatiefonds	2.123.000	2.203.000	3.202.800	4.255.900
Samenwerkingsakkoord sociale economie	-	2.000.000	-	-
Fonds tuinbouwbedrijf	-	-	-	800.000
Wetenschappelijke onderzoek	31.620.000	32.897.000	30.000.000	36.452.845
Bijzondere toewijzingen van de RSZPPO:				
Sociale maribelfondsen	271.328.500	260.189.800	308.734.600	336.894.000
Vervangingspremies voor verzorgend personeel	5.314.600	7.795.100	9.182.800	13.826.000
Arbeidspremies voor contractuelen in ziekenhuizen (IBF)	116.474.700	108.916.700	115.942.600	108.992.000
Veiligheidscontracten (stadswachten e.d.)	57.167.900	42.693.100	37.216.900	24.583.600

Bron: RSZ en RSZPPO

HET GEBRUIK VAN DIENSTENCHEQUES

	2008	2009	2010	2011
Het aantal bezorgde dienstencheques	73.993.322	78.673.829	97.182.359	109.101.714
Waarvan elektronisch	8.795.338	9.944.747	13.802.411	-
Het aantal mensen tewerkgesteld door dienstencheques*	77.507	93.473	105.098	116.038
Het aantal actieve gebruikers	581.051	665.884	760.702	834.959
Waarvan elektronische gebruikers	-	82.072	102.228	-
Het aantal erkende dienstencheque ondernemingen	2.130	2.499	2.664	2.754
Waarvan ook voor elektronische dienstencheques	959	1.311	1.616	-
Subsidies aan dienstencheques	882.412.712	1.051.040.733	1.231.375.000	1.431.906.984

Bron: RVA en RSZ

* Tewerkstellingsgegevens tijdens het laatste kwartaal van het jaar

3.4. ACTIVERING

De sociale zekerheid helpt, door middel van de activering van uitkeringen, mensen te integreren op de arbeidsmarkt. Deze hulp bestaat in de vorm van een actieve politiek geconcentreerd op mensen die met moeilijkheden tot integratie worden geconfronteerd zoals jongeren, langdurig werklozen en oudere werklozen. In het ACTIVA plan worden doelgroepen geactiveerd door een subsidiëring van arbeidscontracten die voor hen worden gecreëerd. Een deel van het salaris van de werknemer wordt betaald door de RVA via de betalingsinstelling (vakbond of HVW) van de werknemer. Het deel uitbetaald door de RVA wordt de werkuitkering genoemd. Er bestaan nog verschillende andere maatregelen zoals de SINE-contracten en de startbanen voor jongeren. Naast de subsidiëring van werkcontracten, organiseert de RVA ook specifieke beroepsopleidingen waardoor de werklozen de kans krijgen om zich te heroriënteren op de arbeidsmarkt.

De activering van personen die genieten van een integratietegemoetkoming vallen onder de bevoegdheid van de OCMW's, maar wordt gesubsidieerd door de federale overheid.

AANTAL ACTIVERINGEN VAN WERKLOZEN

	2008	2009	2010	2011
Activering van werklozen via:				
PWA	1.431	1.465	1.425	1.361
Doorstromingsprogramma	5.756	5.693	5.213	4.900
SINE contracten	10.212	11.093	11.626	11.400
Activa plannen (inclusief win-win plan)	39.674	34.252	45.781	74.215
Startbanen	506	439	251	216
Opleidingsmaatregelen	2.644	2.163	2.390	2.531
Werkhervattingstoelage	7.192	9.029	13.060	17.396
Totaal	67.415	64.134	79.746	112.019
Activering van gerechtigden op een leefloon en maatschappelijke integratie				
Activering (Activa, SINE en doorstromingsprogramma)	1.665	1.609	1.507	1.378
Tewerkstelling via de OCMW's	19.475	20.220	21.647	22.398
Omkaderings- en opleidingspremie	576	423	385	511
Totaal	21.716	22.252	23.539	24.287

Bron: RVA en POD Maatschappelijke integratie

UITGAVEN IN HET KADER VAN EEN ACTIVEREND WERKGELEGENHEIDSBELEID (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Activering van werklozen via:				
PWA	13.148.873	13.784.944	13.623.898	13.507.427
Doorstromingsprogramma	28.106.061	28.275.248	25.993.782	24.132.037
SINE contracten	55.780.210	60.631.887	63.640.620	62.591.122
Activa plannen (inclusief win-win plan)	184.465.115	158.214.792	287.456.547	564.022.990
Startbanen	2.104.554	1.834.793	1.077.755	910.799
Opleidingsmaatregelen	11.104.553	9.163.894	10.221.482	10.901.282
Werkhervattingstoeslag	15.443.932	19.801.581	28.685.069	38.160.944
Totaal	310.153.299	291.707.138	430.699.153	714.226.600
Activering van gerechtigden op een leefloon en maatschappelijke integratie				
Activering (Activa, SINE en doorstromingsprogramma)	6.702.020	6.234.321	5.948.333	5.890.116
Tewerkstelling via de OCMW's	130.230.827	141.674.505	157.372.085	172.248.635
Omkaderings- en opleidingspremie	680.631	448.692	411.453	592.606
Totaal	137.613.478	148.357.518	163.731.871	178.731.357

Bron: RVA en POD Maatschappelijke integratie

3.5. TIJDSKREDIET EN LOOPBAANONDERBREKING

De sociale zekerheid bekommert zich eveneens over het welzijn van de werknemers. Een goede werk-privébalans verhoogt het welzijn van iedereen. Om dit te bereiken kent de sociale zekerheid het systeem van loopbaanonderbreking in de openbare sector en tijdskrediet in de privésector. De mogelijkheden op het vlak van thematische verloven om zich over een familielid te ontfermen zijn opgenomen in het thema 5: familie.

HET AANTAL WERKNEMERS DAT KIEST VOOR LOOPBAANONDERBREKING OF TIJDSKREDIET

	2008	2009	2010	2011
Loopbaanonderbreking	72.386	72.249	72.208	72.482
Vermindering van prestaties	64.358	65.220	65.882	66.187
Volledig	8.028	7.029	6.326	6.296
Tijdskrediet	118.857	127.746	132.319	135.786
Vermindering van prestaties	108.526	118.740	123.922	127.992
Volledig	10.332	9.006	8.397	7.794
Totaal	191.243	199.995	204.527	208.268

Bron: RVA

UITGAVEN IN HET KADER VAN LOOPBAANONDERBREKING EN TIJDSKREDIET (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Loopbaanonderbreking	205.979.305	204.578.377	201.187.014	203.513.747
Vermindering van prestaties	170.745.587	174.780.377	175.168.139	176.681.480
Volledig	35.233.718	29.798.000	26.018.874	26.832.267
Tijdskrediet	369.418.866	399.331.027	416.744.322	434.229.032
Vermindering van prestaties	312.510.372	349.212.718	369.911.447	389.536.566
Volledig	56.908.493	50.118.309	46.832.876	44.692.466
Totale uitgaven	575.398.171	603.909.404	617.931.336	637.742.779

Bron: RVA

3.6. BRUGPENSIOEN

Bepaalde oudere werknemers kunnen in het geval van een ontslag genieten van een werkloosheidsuitkering aangevuld met een bijkomende uitkering ten laste van de werkgever of een Fonds dat handelt in de plaats van de werkgever. Het systeem van de werkloosheid met bedrijfstoeslag (voltijds brugpensioen genoemd voor het jaar 2012) is bijgevolg geen vervroegd pensioen.

Het halftijds brugpensioen betreft de voltijdse werknemers binnen de privésector die hun arbeidsduur verminderen tot een halftijdse baan. Dit systeem is afgeschaft op 1 januari 2012. De werknemers die reeds in het systeem waren ingestapt voor 1 januari 2012 of die een geschreven overeenkomst hadden met hun werkgever voor 1 april 2012 blijven binnen dit systeem.

HET AANTAL BRUGGEPENSIONEERDEN - VERDEELD NAAR LEEFTIJD*

	2008	2009	2010	2011
50 tot 54 jaar	3.024	2.708	2.388	1.977
Voltijds bruggpensioen	3.024	2.708	2.388	1.977
Zonder vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	637	845	986	1.142
Met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	2.387	1.863	1.402	834
Halftijds bruggpensioen	-	-	-	-
55 tot 59 jaar	39.443	37.833	37.080	35.436
Voltijds bruggpensioen	39.062	37.489	36.714	35.043
Zonder vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	529	1.072	1.708	2.647
Met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	38.534	36.417	35.007	32.395
Halftijds bruggpensioen	381	344	366	393
60 jaar en ouder	73.497	77.570	81.478	82.468
Voltijds bruggpensioen	73.261	77.331	81.220	82.199
Zonder vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	31	60	119	233
Met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	73.230	77.272	81.101	81.966
Halftijds bruggpensioen	236	238	258	270
Totaal	115.964	118.111	120.946	119.881
Voltijds bruggpensioen	115.347	117.529	120.322	119.218
Zonder vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	1.196	1.976	2.812	4.023
Met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	114.151	115.552	117.509	115.196
Halftijds bruggpensioen	617	582	624	663
Het aantal brugggepensioneerde zeevarenden (*)	56	42	32	18

Bron: RVA en HVKZ

* Het detail per leeftijd is voor de zeevarenden niet beschikbaar.

UITGAVEN VOOR HET BRUGPENSIOEN (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Halftijds brugpensioen	2.673.706	2.563.958	2.783.951	3.026.763
Voltijds brugpensioen	1.440.014.148	1.499.322.951	1.588.732.091	1.634.240.442
Met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	1.426.484.369	1.475.023.046	1.551.827.731	1.580.144.018
Zonder vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	13.529.779	24.299.905	36.904.360	54.096.424
Het brugpensioen voor zeevarenden	783.000	581.000	368.000	168.000

Bron: RVA en HVKZ

4. OUDERDOM EN OVERLIJDEN

4.1. OUDERDOM

Ouderdom betekent voor ieder van ons een vermindering van zijn of haar fysieke capaciteiten die vroeg of laat leiden tot het risico dat men geen professionele activiteit meer kan uitvoeren. Dit leidt tot een vermindering van inkomen dat bij een groot aantal personen tot armoede kan leiden. Om dit risico te bestrijden, zijn verschillende pensioenstelsels gecreëerd.

De wettelijke pensioenleeftijd in België is voor iedereen 65 jaar, maar er bestaan verschillende mogelijkheden voor een vervroegde pensionering. Zowel in het stelsel van de werknemers als dat voor de zelfstandigen is de hoogte van het pensioenbedrag berekend op basis van de duur van de loopbaan en wat verdiend is tijdens deze loopbaan. Sommige periodes waarin niet werd gewerkt kunnen echter wel worden gelijkgesteld met een werkperiode. Personen die minstens 2/3de van een loopbaan hebben gewerkt, hebben recht op het minimumpensioen. De berekening van het pensioenbedrag houdt eveneens rekening met de gezinssituatie van de rechthebbende door de toepassing van een percentage van 60% voor een alleenstaande en 75% indien men in een gezin woont waarbij de bijwonende zelf niet van een pensioen geniet bij de berekening van het pensioen op basis van het verdiende loon. In het stelsel voor de zelfstandigen wordt bovendien bij de berekening een harmonisatie-coëfficiënt gebruikt die het verband legt tussen het bijdragepercentage voor zelfstandigen en het totaal percentage aan werkgeversbijdragen en persoonlijke bijdragen voor werknemers in hun respectievelijk pensioenstelsel.

De contractuele personeelsleden binnen de openbare sector hebben hetzelfde pensioensysteem als de werknemers uit het werknemersstelsel.

De vastbenoemde ambtenaren kennen daarentegen een eigen specifiek pensioenstelsel dat verschilt naargelang de overheid waarin de ambtenaar werkt en het werk dat hij uitoefent. De algemene regel is dat hun pensioen wordt berekend op basis van wat ze hebben verdiend tijdens de laatste vijf jaar van hun loopbaan.

De IGO ten slotte garandeert aan elke persoon van 65 jaar of meer een minimuminkomen, ongeacht zijn of haar beroepsverleden. Het toegekend bedrag is berekend op basis van basisbedrag, dat verschilt naargelang men alleenstaand of samenwonend is, waarvan het pensioen en andere eventuele inkomsten van de aanvrager worden afgetrokken.

Bovenop deze verschillende pensioenstelsels kan een persoon van meer dan 65 jaar van wie de zelfredzaamheid vermindert onder bepaalde voorwaarden genieten van een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB), dat toegekend wordt uit de begroting van de FOD Sociale zekerheid in het kader van de uitkeringen aan de personen met een handicap.

De problematiek van de vergrijzing en pensioenen

Door de vergrijzing vormen de pensioenen één van de grootste bekommernissen van de sociale zekerheid. De pensioneringsgolf van de 'babyboom'-generatie komt stilaan op gang en zal zich hoe langer hoe harder laten voelen. Samen met een hogere levensverwachting en een lager geboortecijfer zorgt dit ervoor dat het aantal mensen dat bijdraagt vermindert en het aantal gepensioneerden stijgt. De oplossing hiervoor ligt in een verhoging van de werkgelegenheidsgraad binnen de hogere leeftijdsklassen en door een aanpassing van de voorwaarden van de toegelaten arbeid na de pensioenleeftijd.

HET AANTAL BELGEN VAN 65 JAAR EN OUDER

	2008	2009	2010	2011
Mannen	760.190	771.080	784.215	796.593
Vrouwen	1.057.941	1.065.698	1.075.944	1.085.368
Totaal	1.818.131	1.836.778	1.860.159	1.881.961

Bron: Federaal planbureau en de FOD economie

HET AANTAL OUDERDOMSPENSIOENEN BETAALD IN JANUARI

	2008	2009	2010	2011
Aantal betaalde rustpensioenen op 1 januari	2.165.013	2.210.768	2.234.811	2.283.962
Werknemers	1.390.867	1.420.893	1.430.082	1.461.865
Zelfstandigen	440.839	446.174	451.178	456.976
Ambtenaren	333.307	343.701	353.551	365.121
Gerechtigden op een Inkomensgarantie ouderen (IGO) of gewaarborgd inkomen bejaarden	93.634	98.758	99.149	102.553
Ouderdomsrenten werknemers	602.096	566.576	531.986	497.801
Tegemoetkomingen aan bejaarden voor personen met een handicap	131.576	139.494	146.607	151.371

Bron: RVP, PDOS en FOD Sociale Zekerheid

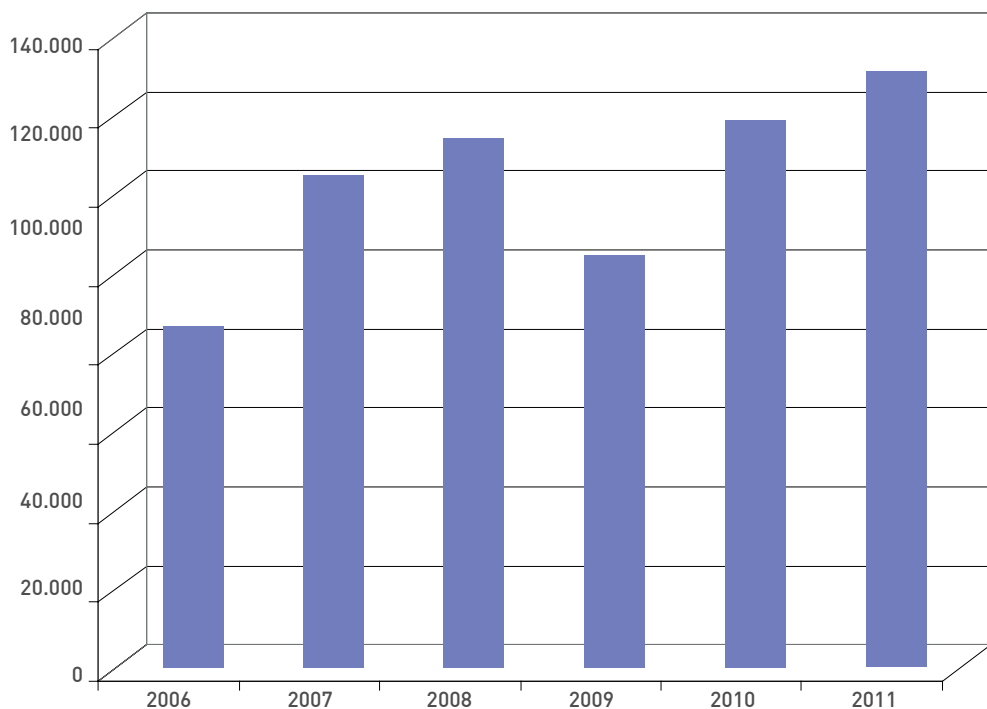
Er bestaat een groot verschil tussen het aantal gepensioneerden dat een pensioen krijgt en het aantal pensioenuitkeringen. Het Belgisch pensioenstelsel is anders opgebouwd als je werknemer, zelfstandige of ambtenaar bent. Veel mensen hebben in meer dan 1 van deze stelsels gewerkt tijdens hun leven. Zij krijgen voor elk stelsel waarin ze gewerkt hebben een pensioen waarvan de hoogte bepaald wordt door de loopbaantijd binnen dat stelsel. Hierdoor zijn er meer pensioenuitkeringen dan gepensioneerden en kan het gemiddelde pensioenbedrag in bepaalde stelsels zeer laag lijken.

UITGAVEN VOOR PENSIOENEN (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Rustpensioenen	22.565.861.079	23.966.841.791	24.907.796.664	26.594.215.027
Werknemers	12.595.167.405	13.382.276.607	13.882.008.738	14.814.302.987
Zelfstandigen	1.793.421.612	1.913.586.969	2.001.447.279	2.120.400.577
Ambtenaren	8.177.272.062	8.670.978.215	9.024.340.647	9.659.511.463
Toeslagen, vergoedingen en premies bij de rustpensioenen	83.054.196	80.872.455	77.542.708	75.803.541
Overlevingspensioenen	6.027.500.641	6.251.243.898	6.334.459.881	6.528.698.006
Werknemers	4.025.079.361	4.174.311.896	4.226.949.890	4.350.460.560
Zelfstandigen	723.097.501	764.492.804	788.952.461	816.755.772
Openbare sector	1.279.323.779	1.312.439.198	1.318.557.530	1.361.481.673
Ouderdom- en overlevingsrenten voor werknemers	182.183.305	165.767.547	157.491.435	149.578.989
Inkomensgarantie Ouderen (IGO) en gewaarborgd inkomen bejaarden	391.585.222	407.107.863	415.122.707	437.122.513
Tegemoetkomingen aan bejaarden voor personen met een handicap	418.306.000	433.135.000	455.355.000	478.527.000

Bron: RVP, PDOS en FOD Sociale Zekerheid

HET AANTAL NIEUWE PENSIOENUITKERINGEN

Bron: RVP

[*] Inclusief nieuwe IGO uitkeringen

De relatieve daling in 2009 ten opzichte van het jaar voordien is onder andere te wijten aan de laatste stap in de verhoging van de pensioenleeftijd van vrouwen tot 65 jaar.

4.2. OVERLIJDEN

Het overlijden van een dierbare is een moeilijk moment in het leven dat ook tot financiële moeilijkheden kan leiden voor de overlevende samenwonende. De sociale zekerheid beschermt deze door hen onder bepaalde voorwaarden een overlevingspensioen toe te kennen.

Men dient in principe minimaal 45 jaar oud te zijn, of minder indien men een kind ten laste heeft of een permanente arbeidsongeschiktheid van 66% of meer. Daarenboven dient het overlijden minstens een jaar na het huwelijk plaats te vinden, behalve in specifieke gevallen zoals een ongeval, een beroepsziekte of een kind ten laste. Als één van deze voorwaarden niet is vervuld, kan een tijdelijk overlevingspensioen van maximaal 12 maanden worden toegekend.

Het overlevingspensioen kan onder bepaalde voorwaarden gecumuleerd worden met eigen inkomsten uit werk of een rustpensioen. Dit vormt echter een werkloosheidsval voor oudere personen om een job uit te oefenen. Om deze reden wenst de overheid dit systeem te hervormen. In deze plannen zal het overlevingspensioen een overgangsuitkering worden, waarvan de duurtijd afhankelijk zal zijn van de leeftijd, de duur van het huwelijk en het aantal kinderen ten laste.

Indien het overlijden te wijten is aan een arbeidsongeval of beroepsziekte, ontvangt de overlevende echtgenoot of echtgenote een lijfrente en de kinderen een tijdelijke rente voor zolang zij recht hebben op kinderbijslag, en tot maximaal de leeftijd van 18 jaar.

HET AANTAL OVERLEVINGSPENSIOENEN BETAALD IN JANUARI

	2008	2009	2010	2011
Aantal mannen	17.420	18.106	18.907	19.524
Werknemers	12.456	12.833	13.315	13.659
Zelfstandigen	977	1.002	1.033	990
Openbare sector	3.987	4.271	4.559	4.875
Aantal vrouwen	687.046	683.702	678.907	673.801
Werknemers	477.118	474.486	471.034	467.193
Zelfstandigen	124.279	123.229	121.990	120.538
Openbare sector	85.649	85.987	85.883	86.070
Aantal weduwerenten werknemers	127.773	118.590	110.021	101.802
Aantal onvoorwaardelijke overlevingspensioenen zelfstandigen	22.293	22.273	22.162	22.302

Bron: RVP en PDOS

DE TUSSENKOMST IN DE BEGRAFENISKOSTEN

	2008	2009	2010	2011
Het aantal toegekende tussenkomsten in de begrafeniskosten	44.568	44.599	43.563	44.113
Uitgaven	6.629.061	6.633.720	6.479.536	6.561.406

Bron: RIZIV

HET AANTAL RECHTHEBBENDEN ALS GEVOLG VAN HET OVERLIJDEN VAN EEN SLACHTOFFER VAN EEN ARBEIDSONGEVAL

	2008	2009	2010	2011
Aantal rechthebbenden na het overlijden van een slachtoffer	20.070	19.349	18.640	-
Het aantal gerechtigden op een bijslag op de uitkering	7.433	7.081	6.708	6.385
Het aantal nieuwe uitgekeerde overlijdensvergoedingen tijdens het jaar	96	96	93	92
Jaarlijkse uitgaven				
Aan de rechthebbenden	18.593.000	18.079.000	17.481.000	-
Forfaitaire bijlagen en vergoedingen	10.025.000	9.633.000	9.187.000	8.881.000
Overlijdensvergoedingen	370.000	368.000	370.000	380.000
Totaal uitgaven	28.988.000	28.080.000	27.038.000	-

Bron: FAO

HET AANTAL RECHTHEBBENDEN OP EEN JAARLIJKSE VERGOEDING ALS GEVOLG VAN HET OVERLIJDEN VAN EEN SLACHTOFFER VAN EEN BEROEPSZIEKTE

	2008	2009	2010	2011
Aantal rechthebbenden na overlijden van een slachtoffer vanwege				
Mijnwerkersstoflong	9.869	9.482	9.178	8.753
Asbest	2.168	2.283	2.315	2.390
Andere beroepsziekten	1.124	1.132	1.046	1.041
Totaal aantal rechthebbenden	13.161	12.897	12.539	12.184

Aantal overleden tijdens het jaar vanwege				
Mijnwerkersstoflong	418	331	298	256
Asbest	192	202	141	204
Andere beroepsziekten	49	55	48	43
Totaal aantal overledenen tijdens het jaar	659	588	487	503

Uitkeringen aan slachtoffers van				
Mijnwerkersstoflong	46.929.279	45.872.911	45.144.830	43.995.070
Asbest	10.197.476	10.975.665	10.987.373	12.087.542
Andere beroepsziekten	5.082.277	5.200.919	5.109.526	5.529.937
Totaal uitgaven	62.209.032	62.049.495	61.241.729	61.612.549

Bron: FBZ

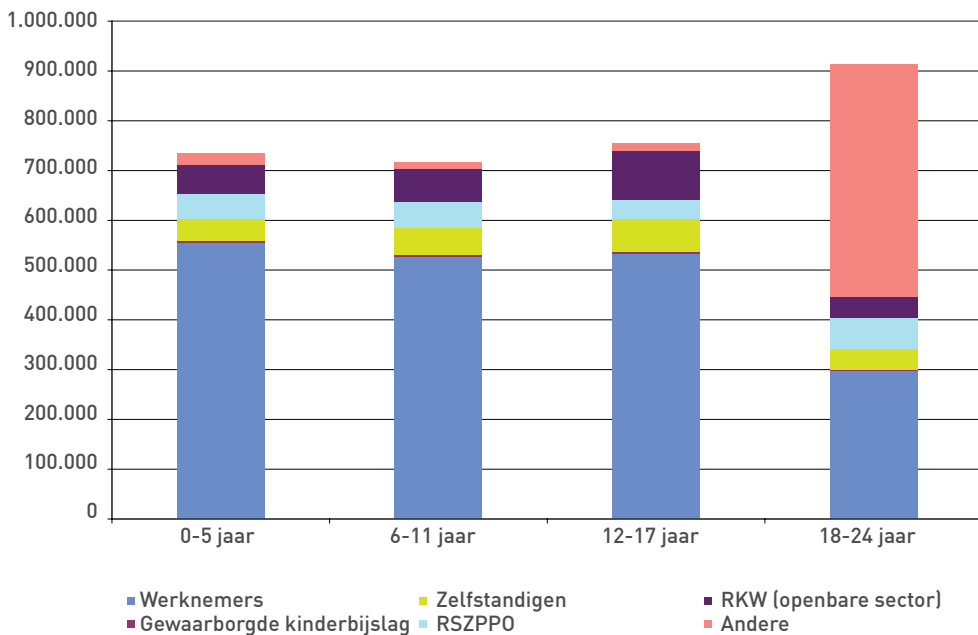

5. FAMILIE

5.1. GEZINSBIJSLAGEN

De overheid wenst gezinnen met kinderen financieel te steunen. Hiervoor heeft de overheid een aantal uitkeringen in het leven geroepen. Bij de geboorte of adoptie van een kind krijgt elk gezin kraamgeld of een adoptiepremie toegekend. Na de geboorte krijgt men in principe voor elk kind kinderbijslag, al dan niet verhoogd voor een opgevangen weeskind of kind met een handicap. Ouders van kinderen die naar school gaan, ontvangen een schoolpremie of leeftijdsbijslag.

BEVOLKING JONGER DAN 25 JAAR (2009)

HET AANTAL KINDERBIJSLAGEN

	2008	2009	2010	2011
Aantal kinderbijlagen	-	2.653.916	2.682.854	2.714.280
Werknemers	1.933.372	1.956.869	1.979.366	2.005.279
Zelfstandigen	204.024	211.386	210.254	209.930
Gewaarborgde kinderbijslag	14.675	14.326	15.875	18.029
Openbare sector	-	471.335	477.359	481.042
Het aantal kraamgelduitkeringen	118.042	118.482	120.294	119.274
Werknemers	101.399	101.458	102.525	101.313
Zelfstandigen	5.782	5.599	5.956	5.651
Gewaarborgde kinderbijslag	1.249	1.333	1.607	1.759
Openbare sector	9.612	10.092	10.206	10.551
Het aantal adoptiepremies	368	439	465	417

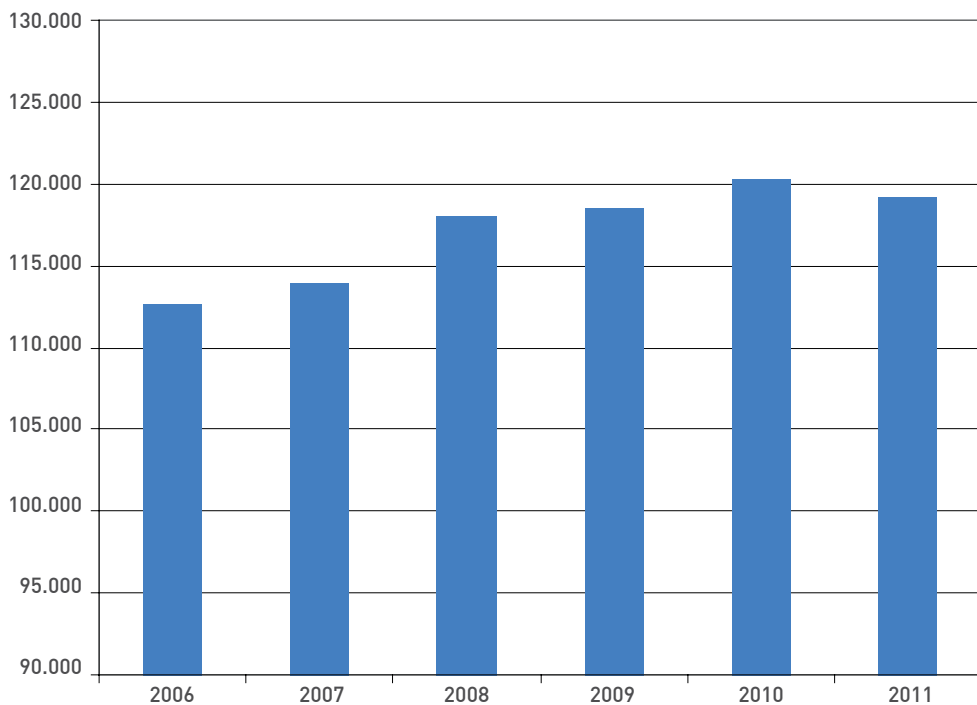
Bron: RKW en RSVZ

UITGAVEN VOOR DE GEZINSBIJSLAGEN (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Gezinsbijslagen				
Werknemers	3.887.496.000	4.067.177.000	4.153.486.000	4.309.225.000
Gewaarborgde kinderbijslag	35.232.000	37.489.000	46.152.000	50.643.000
Zelfstandigen	386.939.620	415.233.000	413.164.000	422.851.000
Openbare sector	-	962.768.167	982.273.000	1.004.590.000
Totaal uitgaven	-	5.482.667.167	5.595.075.000	5.787.309.000

Bron: RKW en RSVZ

EVOLUTIE VAN HET AANTAL UITBETALINGEN VAN KRAAMGELD

5.2. FAMILIALE VERLOVEN

De moederschapsverzekering garandeert een verlof samen met een vervangingsinkomen voor de vrouwen die een kind ter wereld brengen. De duur van het verlof bedraagt 15 weken voor de werkneemsters en 8 weken voor zelfstandige vrouwen. Het verlof kan reeds voor de voorziene geboorte van het kind aangevraagd worden. In geval van de geboorte van een meerling kan het verlof met vier weken verlengd worden voor de werkneemsters en met een week voor de zelfstandige vrouwen.

Wanneer de vrouw na haar moederschapsverlof haar werk terug opneemt, heeft ze tot negen maand na de geboorte van het kind recht op pauzes om haar kind borstvoeding te geven. Deze pauzes zijn onbetaald, maar geven wel recht op een uitkering betaald door de mutualiteit.

Als de werkneemster tijdens haar zwangerschap of borstvoedingsperiode aan gevaren die schadelijk zijn voor haar gezondheid of dat van het kind blootgesteld wordt, is de werkgever verplicht haar een wijziging van haar arbeidsvoorwaarden voor te stellen. Indien dit onmogelijk blijkt te zijn, dient de werkneemster verplicht tijdelijk 'verwijderd' te worden van haar werk. Hiervoor kan ze een uitkering van de mutualiteit krijgen.

Vaders kunnen ook van een verlof genieten na de geboorte van hun kind. Het vaderschapsverlof bestaat uit tien dagen die opgenomen dienen te worden binnen de vier maand na de geboorte van zijn kind. Tijdens de eerste drie dagen behoudt de vader het loon ten laste van zijn werkgever. Voor de daarop volgende dagen ontvangt hij een uitkering van de mutualiteit.

In het geval van een adoptie hebben zowel de werknemers als zelfstandigen recht op een verlof van maximaal zes weken indien het geadopteerde kind minder dan drie jaar oud is en maximum weken indien het kind tussen drie en acht jaar oud is. Dit verlof is vergezeld van een uitkering.

Het ouderschapsverlof laat zowel aan de vader als de moeder toe om zijn loopbaan te onderbreken naar aanleiding van de geboorte of adoptie van een kind. Dit recht is geldig tot het kind de leeftijd van 12 jaar bereikt. De werkende ontvangt tijdens zijn of haar periode van ouderschapsverlof een uitkering die betaald wordt door de RVA. Het verlof kan meerdere vormen aannemen voor een maximale duurtijd van vier voltijdse maanden.

Het verlof voor palliatieve zorgen laat toe om verschillende vormen van ondersteuning (medisch, sociaal, administratief, psychologisch) en zorg toe te dienen aan personen die aan een ongeneeslijke ziekte lijden en die zich in de terminale fase bevinden. Deze persoon dient niet noodzakelijk familie te zijn van de zieke. De loopbaanonderbreking kan zowel deeltijds of voltijds zijn. Dit verlof bedraagt een maand en kan verlengd worden met een maand. Indien de ziekte overlijdt gedurende het verlof, kan de werknemers ervoor kiezen om het verlof te behouden of om opnieuw te beginnen werken. De werknemer ontvangt voor dit verlof een uitkering betaald door de RVA.

Het verlof voor medische bijstand laat toe om een zwaar ziek lid van de familie (tot in de tweede graad) te ondersteunen of te verzorgen. De loopbaanonderbreking kan zowel deeltijds of voltijds zijn. De periodes van loopbaanonderbreking dient minimaal een maand en maximaal drie maand te bedragen. Deze kunnen elkaar opvolgend of cumulatief zijn. De periodes kunnen maximaal 12 maand bedragen in geval van volledige loopbaanonderbreking of 24 maand in geval van een deeltijdse onderbreking. Deze periodes kunnen verdubbeld worden in bepaalde gevallen. De werknemer ontvangt gedurende dit verlof een uitkering van de RVA.

HET AANTAL PERSONEN EN AANTAL DAGEN OUDERSCHAPSUITKERINGEN

	2007	2008	2009	2010
Moederschapsrust				
Aantal gevallen	85.205	87.471	87.560	-
Aantal dagen	7.031.431	7.265.643	7.279.710	7.454.794
Werkverwijdering				
Aantal gevallen	28.573	29.475	30.311	-
Aantal dagen	1.919.878	1.946.101	1.942.649	2.335.545
Vaderschapsverlof				
Aantal gevallen	57.452	61.247	57.790	-
Aantal dagen	386.759	413.069	392.314	402.648
Adoptieverlof				
Aantal gevallen	267	268	361	-
Aantal dagen	8.663	8.342	11.676	12.281
Ouderschapsverlof				
Aantal gevallen	34.111	37.619	44.389	51.944
Aantal dagen	9.994.553	11.024.755	13.072.021	15.370.373
Verlof voor medische bijstand				
Verlof voor medische bijstand	5.554	6.602	7.818	8.875
Waarvan vermindering van prestaties	4.353	5.295	6.373	7.297
Waarvan volledige onderbreking	1.202	1.307	1.445	1.579
Verlof voor palliatieve zorgen				
Verlof voor palliatieve zorgen	205	215	227	228
Waarvan vermindering van prestaties	46	55	62	59
Waarvan volledige onderbreking	159	160	165	169

Bron: RIZIV en RVA

UITGAVEN IN HET KADER VAN HET ZWANGERSCHAPS- EN OUDERSCHAPSVERLOF (IN EURO)

	2007	2008	2009	2010
Moederschapsrust	377.018.972	409.547.231	425.402.610	-
Werkverwijdering	59.760.306	64.332.345	65.600.293	102.857.374
Vaderschapsverlof	32.934.836	36.319.896	35.550.511	36.711.043
Adoptieverlof	697.805	732.028	995.134	1.099.781
Ouderschapsverlof	85.805.037	96.587.552	111.849.242	126.689.541
Verlof voor medische bijstand	22.325.257	27.114.050	32.822.284	37.228.260
Verlof voor palliatieve zorgen	754.901	814.509	870.987	881.980
Totaal	579.297.114	635.447.611	673.091.060	-

Bron: RIZIV en RVA

5.3. KINDEROPVANG

Het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten heeft als doel de toegang tot kinderopvang voor de gezinnen van werknemers te verbeteren. Het Fonds subsidieert specifieke vormen van kinderopvang zoals buitenschoolse opvang, opvang van zieke kinderen, flexibele opvang buiten de normale openingsuren en noodopvang.

HET FCUD EN HAAR UITGAVEN (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Aantal gesubsidieerde projecten	372	369	368	367
Het dagelijks gemiddeld aantal opgevangen kinderen:				
In buitenschoolse opvang	26.363	25.879	25.607	26.739
In flexibele opvang	931	893	894	864
In urgentieopvang	275	260	257	249
Het aantal dagen opvang zieke kinderen	30.969	28.668	28.190	24.508
Uitgaven	54.064.947	55.407.002	57.526.446	56.163.484

Bron: RKW

6. MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN SOCIALE HULP

Het recht op sociale integratie vervangt sinds 1 oktober 2002 het recht op het bestaansminimum. Het doel is om de sociale integratie van personen die niet over voldoende inkomsten beschikken te garanderen. Dit kan verschillende vormen aannemen:

- Een uitkering voor sociale integratie, al dan niet vergezeld van een geïndividualiseerd integratieproject;
- Een job of tewerkstelling;
- Een combinatie van de voorgaande vormen.

Om te kunnen genieten van een recht op sociale integratie, dient de aanvrager te voldoen aan bepaalde voorwaarden inzake nationaliteit, woonplaats, leeftijd, bezittingen en het niet (meer) beroep kunnen doen op andere sociale rechten.

De personen die uitgesloten zijn van het recht op sociale integratie, omdat ze niet aan één van de bovenstaande voorwaarden voldoen, kunnen recht hebben op een uitkering voor sociale hulp. Het recht op sociale hulp, terugbetaald door de federale overheid, kan verschillende vormen aannemen. Dit zijn voornamelijk:

- Financiële hulp (het equivalent van een uitkering voor sociale integratie);
  - Materiële hulp;
  - Medische hulp;
  - Tewerkstelling.

Personen van buitenlandse afkomst met een verblijfsvergunning en die niet zijn ingeschreven in het Rijksregister kunnen financiële hulp ontvangen of tewerkgesteld worden. Personen met een lopende asielaanvraag kunnen van materiële of financiële hulp genieten. Personen die illegaal in het land verblijven, hebben recht op dringende medische hulp.

HET AANTAL RECHTHEBBENDEN OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN MAATSCHAPPELIJKE HULP (MAANDELIJKS GEMIDDELDE)

	2008	2009	2010	2011
Rechthebbenden op maatschappelijke integratie	92.346	100.643	105.420	104.047
Waarvan rechthebbenden op leefloon	83.036	91.115	95.465	94.432
Rechthebbenden op maatschappelijke hulp	31.770	32.781	37.956	42.018
Waarvan rechthebbenden op financiële hulp	19.528	19.562	24.280	27.372

Bron: POD Maatschappelijke Integratie

UITGAVEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN MAATSCHAPPELIJKE HULP (IN EURO)

	2008	2009	2010	2011
Toelagen aan de OCMW's in het kader van het recht op maatschappelijke integratie	511.267.000	560.406.000	618.820.000	646.343.000
Uitgaven voor de rechthebbenden op maatschappelijke hulp (wet van 2 april 1965)	294.698.000	240.714.000	308.612.000	353.462.000
Totaal	805.965.000	801.120.000	927.432.000	999.805.000

Bron: POD Maatschappelijke Integratie

ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

1. DE STELSELS EN DE TAKKEN

Ons systeem van sociale bescherming kan opgedeeld worden in verschillende stelsels in functie van het economisch statuut van de beschermde persoon. We kunnen hoofdzakelijk volgende stelsels onderscheiden:

- het algemeen stelsel van de werknemers;
- het stelsel voor zelfstandigen;
- het stelsel voor vastbenoemde ambtenaren;
- het stelsel van de overzeese sociale zekerheid voor expats;
- het residuair stelsel van de sociale bijstand.

Binnen de verschillende stelsels kunnen verschillende subgroepen met specifieke regels bestaan. Zo zijn de zeelieden, professionele sporters, artiesten en het huispersoneel subgroepen van het werknemersstelsel.

De verschillende stelsels onderscheiden zich van elkaar door de verschillen in de gedekte sociale risico's, genaamd takken, het toegekende bedrag voor deze gedekte risico's en hun financiering.

Zo maken de takken van de geneeskundige verzorging, de arbeidsongeschiktheid, de moederschap, de invaliditeit, de gezinsbijslagen, de rust- en overlevingspensioenen, de arbeidsongevallen, de beroepsziekten, de werkloosheid, de brugpensioenen en het tijdskrediet takken deel uit van het algemeen stelsel voor werknemers. Deze takken worden globaal gefinancierd door dezelfde instelling, de RSZ, door de RSZ-bijdragen, de staatstoelagen en alternatieve financiering uit onder andere de BTW, de accijnzen en de roerende voorheffing.

2. DE BEVOEGDE INSTELLINGEN

Het beheer van de ontvangsten, de vaststelling van de rechten van personen en de uitbetaling van de uitkeringen gebeuren door een groot aantal verschillende instellingen.

In eerste instantie zijn de er de openbare instellingen van de sociale zekerheid (OISZ). Dit zijn de parastatale instellingen die paritair beheerd worden en die bevoegd zijn voor één of meerdere takken van een specifiek stelsel en/of het beheer van de ontvangsten van dit stelsel. Ze worden ook centrale instellingen genoemd, als onderscheid met andere instellingen die primaire instellingen worden genoemd en die voor bepaalde takken de uitbetaling van de sociale uitkeringen doen. De mutualiteiten, de vakbonden en andere kassen zijn voorbeelden van dergelijke primaire instellingen.

Het stelsel van de sociale bijstand wordt beheerd door de FOD Sociale zekerheid voor wat betreft de uitkeringen voor personen met een handicap, de POD Maatschappelijke Integratie voor de integratietegemoetkoming en sociale hulp, de RVP voor de IGO en de RKW voor de gewaarborgde kinderbijslag.

In het stelsel van de vastbenoemde ambtenaren worden de pensioenen uitbetaald door de pensioendienst van de openbare sector (PDOS).

Belangrijkste stelsels	Belangrijkste takken	Centrale instellingen	Primaire instellingen	Belangrijkste financieringsbronnen	
Werknemers	Geneeskundige verzorging	RIZIV (HVKZ voor de zeevarenden)	De mutualiteiten of de HZIV		
	Uitkeringen	RIZIV (HVKZ voor de zeevarenden)	De mutualiteiten of de HZIV		
	Pensioenen	RVP	-		Bijdragen, staatssteun en alternatieve financiering, globaal beheerd door de RSZ
	Gezinsbijslagen	RKW	De kinderbijslagkassen		
	Beroepsziekten	FBZ	-		
	Werkloosheid, brugpensioen en tijdskrediet	RVA (HVKZ voor de zeevarenden)	De vakbonden of de HWW		
	Arbeidsongevallen (ten laste van de sociale zekerheid : repartitietelsel)	FAO	-		
	Arbeidsongevallen (in kapitalisatie)	Private verzekeringen of het FAO	-		
	Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten	RKW	-	Bijdragen geïnd door de RSZ en RSZPPO	
	Fonds voor de Sluiting van Ondernemingen	RVA	-	Bijdragen geïnd door de RSZ	
	PWA, Betaald educatief verlof, Werkgelegenheidsprogramma's	RVA	-	Toewijzing van middelen van de RSZ globaal beheer of specifieke bijdragen en/of specifieke alternatieve financiering	
Fondsen voor bestaanszekerheid	-	Fondsen voor bestaanszekerheid	Bijdragen geïnd door de RSZ		
Jaarlijkse vakantie (arbeiders)	RJV	De kassen voor jaarlijkse vakantie	Bijdragen geïnd door de RSZ		

Belangrijkste stelsels	Belangrijkste takken	Centrale instellingen	Primaire instellingen	Belangrijkste financieringsbronnen
Zelfstandigen	Geneeskundige verzorging	RIZIV	De mutualiteiten of de HZIV	Bijdragen, staatssteun en alternatieve financiering, globaal beheerd door het RSVZ
	Uitkeringen	RIZIV	De mutualiteiten of de HZIV	
	Pensioenen	RSVZ en RVP	-	
	Gezinsbijslagen	RSVZ	Sociale verzekeringsfondsen	
	Faillissement	RSVZ	Sociale verzekeringsfondsen	
Vastbenoemde ambtenaren	Geneeskundige verzorging	RIZIV	De mutualiteiten of de HZIV	Zelfde financiering als het werknemersstelsel
	Uitkeringen	-	-	Ten laste van de administratie
	Pensioenen	PD05	-	Ten laste van de administratie
	Gezinsbijslagen	CDVU, RKW, RSZPPO	-	Ten laste van de administratie
	Arbeidsongevallen en beroepsziekten	-	-	Ten laste van de administratie
Overzeese sociale zekerheid	Geneeskundige verzorging	DOSZ	-	Bijdragen overgedragen naar de DOSZ en een staatssteun om het evenwicht te garanderen
	Uitkeringen	DOSZ	-	
	Pensioenen	DOSZ	-	
	Arbeidsongevallen en beroepsziekten	DOSZ	-	
	IGO	RVP	-	
Sociale bijstand	Gezinsbijslagen	RKW	-	Begroting van de FOD Sociale zekerheid
	Uitkeringen voor personen met een handicap	FOD Sociale zekerheid	-	Gefinancierd door het RSZ – globaal beheer
	Sociale integratie en sociale hulp	POD Maatschappelijke integratie	OCMW	Begroting van de FOD Sociale zekerheid Begroting van de POD Maatschappelijke integratie

WOORDENLIJST

FEDERALE INSTELLINGEN VAN DE SOCIALE ZEKERHEID DIE IN DE BROCHURE VERMELD WORDEN

ADSEI	Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, een dienst van de FOD Economie, vroeger het NIS: Nationaal Instituut voor de Statistiek
CDVU	Centrale Dienst der Vaste Uitgaven, een dienst van de FOD Financiën
DOSZ	Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid
FAO	Fonds voor Arbeidsongevallen
FBZ	Fonds voor de Beroepsziekten
FCUD	Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten
HVKZ	Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden
HZIV	Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
PDOS	Pensioendienst voor de Overheidssector
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RKW	Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
RSVZ	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RSZPPO	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten
RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
HVV	Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

TERMEN

ACTIVA plan	of win-win programma dat er op is gericht om werklozen in het arbeidscircuit te begeleiden door een gedeeltelijke vrijstelling van werkgeversbijdragen
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen, een uitkering voor ouderen die geen of niet voldoende pensioenrechten hebben opgebouwd. Dit is de opvolger van het Gewaarborgd Inkomen
FOD	Federale Overheidsdienst, voor de Coperniscushervorming heette dit een ministerie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
POD	Programmatorische Overheidsdienst, voor de Copernicushervorming heette dit een ministerie
PAO	Primaire Arbeidsongeschiktheid, het eerste jaar waarin iemand omwille van lichamelijke ongeschiktheid (bvb. ziekte) een uitkering ontvangt
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
SINE contract	Moeilijk te plaatsen werklozen die met een loonsubsidie tewerkgesteld kunnen worden in beschutte werkplaatsen of overheidsdiensten.

© 2012

FOD Sociale Zekerheid

Administratief Centrum Kruidtuin

Finance Tower

Kruidtuinlaan 50, bus 115

1000 Brussel

www.socialsecurity.fgov.be

dg-soc@minsoc.fed.be

Verantwoordelijke uitgever

Jan Bertels

Eindredactie

DG Sociaal Beleid

Opmaak

Dienst Communicatie